

Lublin, dnia 27.11.2019 r.

Sygn. IPP-TS-8/11/2019

mjr SG Piotr Grytczuk
Komendant PSG w Terespolu
terespol@strazgraniczna.pl

Szanowny Panie Komendancie,

Zwracam się do Pana w sprawie nieudanych prób złożenia wniosku o ochronę międzynarodową rodziny Pani (ur.21. roku) obywatelki Federacji Rosyjskiej narodowości czeczeńskiej. Pani od 3 września ponad 50 razy próbowała wjechać do Polski przez przejście graniczne w Terespolu, aby złożyć wniosek o ochronę międzynarodową.

Bardzo poruszyła nas jej historia, która choć trochę inna niż standardowe przyczyny podawane przez aplikantów, zasługuje ze wszech miar na zbadanie. Nie możemy przejść obojętnie nad lekceważeniem grożącego jej prześladowania ze strony podmiotów niepaństwowych (non-state actors), które to prześladowania są tolerowane w Czeczenii. Chodzi o krwawą zemstę (rus. „кровная месть”, ang. „blood feud”) która grozi Pani lub członkom jej rodziny za spowodowanie śmiertelnego wypadku samochodowego, w którym 5 czerwca 2019 roku zginął 14 letni chłopiec.

Służby Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców doskonale wiedzą, iż przypadki krwawej zemsty (w tym zabójstw honorowych) regularnie zdarzają się w Czeczenii. Choć przeważnie dotyczą one kobiet oskarżanych o niemoralne prowadzenie się (w tym padanie ofiarą gwałtów), to wiele źródeł potwierdza przypadki krwawej zemsty za zabicie członka rodziny. **Jako że rolą funkcjonariuszy Straży Granicznej nie jest badanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, nie muszą oni orientować się w tej kwestii.** Stąd pozwalam sobie przekazać garść argumentów opartych na aktualnych źródłach:

1. Как работает обычай кровной мести в Чечне (<https://russian7.ru/post/kak-rabotaet-oby chay-krovnoy-mesti-v-che/>);
2. Blood feud – how they kill now in the Caucasus (Source: <https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/41995/>)
3. LICENSE TO KILL? THE RISK TO CHECHENS INSIDE RUSSIA (<https://www.ecoi.net/en/file/local/2012286/Galeotti-Mayak-RUF-2019-06-License+to+Kill+-+Chechens+in+the+RF+2019.pdf>).

Szczególnie interesująca może być trzecia z powyższych analiz, przygotowana przez dra Marka Galeottiego, Dyrektora Mayak Intelligence London z czerwca 2019 r. sporządzona na zlecenie Sądu Administracyjnego w Hamburgu. Nie tylko potwierdza ona istnienie praktyki (której podstawą jest zwyczaj – adat) krwawej zemsty obowiązującej w Czeczenii, lecz również podaje przykłady niemożności ucieczki przed nią na całym terytorium Federacji Rosyjskiej.

Również przygotowany przez Europejski Urząd Wsparcia Azyłowego Raport (Sprawozdanie EASO dotyczące informacji o kraju pochodzenia. Czeczenia) z 2017 roku w kwestii zabójstw honorowych

(https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/BZ0414843PLN_PDFweb.pdf)

stwierdza: „domniemany wzrost liczby zabójstw honorowych spowodowany jest znacznymi przemieszczeniami mieszkańców Czeczenii w wyniku dwóch wojen, które dotknęły kraj. Sytuacja w republice nie jest zatem tak przejrzysta jak kiedyś. Ludzie nie wiedzą już o sobie nawzajem wszystkiego, co oznacza, że poszczególni obywatele mniej obawiają się środowiska i opinii innych. Doprowadziło to do zwiększenia przemocy w społeczeństwie. O zabójstwach honorowych zasadniczo się nie rozmawia, mają one miejsce za zamkniętymi drzwiami, a ludzie rzadko chcą rzucać na nie dodatkowe światło”.

Dostępne na stronach ECOI.net informacje poświęcone krwawej zemście w Czeczenii zawierają relację sprzed miesiąca, opisującą konflikt rodzinny rolników czeczeńskich, mieszkających w Rostowie, który szybko przeniósł się na teren Groznego. Opisany jest on tak:

“On October 22, at the Chernozubov farm yard in the Oryol District of the Rostov Region, a land dispute between two families of Chechen farmers resulted in a conflict. Five persons were killed in a shootout, and two others were injured. After the incident, law enforcers accumulated heavy military trucks near the farm yard and organized patrols in the area. According to the authorities, the shootout was an exacerbation of the long-standing conflict between two Chechen families warring over land. Both sides to the conflict blame each other for the bloodshed and argue that it was the opponents who first opened fire. **The conflict between the two Chechen families will result in blood feud, residents of Chechnya suggest.** The conflict between the Chechen farmers in the Rostov Region provoked tension in Grozny, where relatives of one of the warring parties live, local residents report. (<https://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/48914/>)

Sprawa krwawej zemsty na Kaukazie znalazła też wiele naukowych opracowań. Zamiast wielu polecam dostępny już w serwisie Academia artykuł: Souleimanov, Emil A., "Blood revenge (ch'ir) in Chechnya and Ingushetia," in Alena Ledeneva (ed.), *The Global Encyclopedia of Informality*, London: University College London Press, forthcoming.

Wreszcie bardzo relewantne zdaje się opracowanie austriackie dostępne na stronie ECOI. Net (Query response on the Russian Federation: Chechnya: Blood feuds, Source: ACCORD – Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation, Published: 25 January 2019, Document ID: 1457430, <https://www.ecoi.net/en/document/1457430.html>) pokazujące skomplikowaną sytuację osoby, kierującej pojazdem, która zabiła dziecko:

„- Когда кровь прощают, а когда нет?

- Ну вот, когда машина собьет, как правило, прощают. Особенно, если водитель не виноват, не был пьяный. Но очень важно, как себя человек повел. Если он подобрал жертву, повез в больницу, позвонил родственникам — одно дело. А если уехал — совсем другое. Когда человек проявил неуважение к погибшему — это самые трудные случаи, очень сложно добиться прощения. Невнимание к телу, издевательства над телом, беспричинное убийство, убийство ребенка, женщины, старика — почти нет шансов. Если люди ведут себя нормально — гораздо легче. Например, если это односельчане, семья убийцы должна сразу выехать, чтобы не мозолить глаза.

Это хороший тон, проявление понимания. Люди несут убытки, признают свою вину - потом присылают гонцов, просят о прощении. А если человек убил и никуда не уезжает, ходит нагло — кто его простит?

- А семья всегда защищает убийцу?

- Обычно да. Ну, бывают запредельные случаи, когда семья выдает. Например, один парень изнасиловал старуху и пытался задушить, но не додушил. Родственники привели его, спросили: ‚Вы эту свинью зарежете или мы сами зарежем?‘ Те из уважения к ним простили — но родственники его искалечили. Самое трудное это убийство или издевательство над женщинами и детьми - тогда вина падает на всех.“ (Burtin, 25. Februar 2010) .

Trudno się dziwić, że strach przed krwawą zemstą wymieniany jest przez Europejski Urząd Wsparcia Azylowego jako jeden z najczęstszych powodów emigracji z Czeczenii. Przy czym polskie tłumaczenie Sprawozdania EASO nie oddaje sensu oryginału (blood feud to nie krwawe konflikty, tylko krwawa zemsta rodowa). („According to human rights defenders and the media, causes of emigration from Chechnya include repression by authorities, economic reasons, **blood feuds**, lack of quality healthcare, domestic violence, and harassment for religious reasons“). EASO Sprawozdanie dotyczące informacji o kraju pochodzenia. Federacja Rosyjska. Sytuacja Czeczenów w Rosji. Sierpień 2018. Wersja angielska: <https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/Chechens in RF.pdf>.

Ze względu na pilny charakter sprawy pozwałam sobie przedstawić powyższy fragment bez tłumaczenia na język polski w oryginale, zdając sobie sprawę, że pracujący w Terespolu funkcjonariusze Straży Granicznej doskonale radzą sobie z językiem rosyjskim. Nie będą więc mieli problemów z ustaleniem, że przebaczenie spowodowania śmierci dziecka nie jest w tej kulturze proste („prawie nie ma szans“) i że lepiej jest wtedy, aby sprawca i jego rodzina wyjechali (А если человек убил и никуда не уезжает, ходит нагло — кто его простит?).

Pani [redacted] przyznała się do nieumyślnego przyczynienia się do śmierci 14-letniego chłopca, który w niedozwolonym miejscu przebiegał przez trasę szybkiego ruchu. Policja nie ścigała tego czynu, nie dopatrując się przestępstwa i pozostawiając sprawę wymierzenia sprawiedliwości rodzinie (tejpom). Mimo wysłania gońców (starszyny tejpu) przez rodzinę Pani [redacted], rodzina zmarłego chłopaka nie przyjęła przeprosin. W rezultacie cała rodzina Pani [redacted] musiała szybko opuścić Czeczenię. Rodzina zmarłego chłopaka poprzysięgła krwawą zemstę i zdaniem kobiety w przypadku wyjazdu do innej części Rosji, ich nowy adres (*propiska*) zostanie udostępniony przez policję rodzinie szukającej zemsty, która przekupi policjantów. Wydaje się, że rzeczywiście jedynym sposobem uchronienia Pani [redacted] i członków jej rodziny (synowie mają akurat 12 i 13 lat) przed zemstą jest rozpoczęcie nowego życia za granicą i ucięcie wszelkich kontaktów z bliskimi w kraju pochodzenia.

Celem uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości co do ekonomicznego charakteru wyjazdu rodziny Pani [redacted], ustaliliśmy, że zarówno cudzoziemka jak i jej mąż mieli w Czeczenii pracę, byli właścicielami domu (c. [redacted]).

W opinii Instytutu na rzecz Państwa Prawa są oni w stanie uprawdopodobnić istnienie uzasadnionej obawy przed prześladowaniem ze strony członków rodziny zmarłego chłopca. Fakt, że prześladowanie nie jest efektem działania organów państwa nie dyskwalifikuje ich wcale w ich staraniach o uzyskanie ochrony międzynarodowej.

Przepis art. 16 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanowi:

1. Podmiotami dopuszczającymi się prześladowań, o których mowa w art. 13, lub wyrządzającymi poważną krzywdę, o której mowa w art. 15, mogą być:
 - 1) organy władzy publicznej kraju pochodzenia;
 - 2) ugrupowania lub organizacje kontrolujące kraj pochodzenia lub znaczną część jego terytorium;

3) podmioty inne niż określone w pkt 1 i 2, w przypadku gdy podmioty, o których mowa w pkt 1 i 2, w tym organizacje międzynarodowe, **nie mogą lub nie chcą zapewnić ochrony przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy.**

2. Ochronę przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy uważa się za zapewnioną, jeżeli jest udzielana w sposób skuteczny i trwały, a w szczególności gdy podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, w tym organizacje międzynarodowe, chcą i są w stanie zapobiegać prześladowaniom lub poważnej krzywdzie, w szczególności przez zapewnienie skutecznego systemu prawnego w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania czynów stanowiących prześladowania lub poważną krzywdę oraz ścigania i karania za takie czyny, i gdy zapewniają osobom prześladowanym lub doznającym poważnej krzywdy dostęp do takiej ochrony.

Informacje dostępne w aktualnych źródłach dowodzą, że władze Czechenii nie mogą i nie chcą zapewniać ochrony przed prześladowaniem (krwawa zemsta) i nie zapewniają w sposób skuteczny i trwały ochrony przed wymierzaniem zemsty w relacjach między czecheńskimi rodzinami. Oznacza to, iż Pani _____ spełniać może warunki do uzyskania międzynarodowej przed przed prześladowaniami, za które odpowiedzialne są podmioty nie- państwowe (*non-state actors*).

Stąd też w opinii Instytutu na rzecz Państwa Prawa od Pani _____ przyjęty powinien zostać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce, tak aby jego oceną zajęły się uprawnione do tego podmioty. Rodzina Pani _____ od blisko 90 dni przebywa na terytorium Białorusi. Okres legalnego pobytu zakończy się w niedzielę, .

2019 r. Dlatego ufam, że opinia ta pomoże podjąć decyzję o przyjęciu od tej rodziny wniosku o ochronę międzynarodową jeszcze w tym tygodniu.

Z wyrazami szacunku,

Tomasz Sieniow

Prezes Zarządu Fundacji

Do wiadomości:

1. Pan płk SG Andrzej Jakubaszek, Dyrektor Zarządu do Spraw Cudzoziemców KGSG
2. Pani Chrstine Goyer, Przedstawicielka UNHCR w Polsce
3. Pan dr hab. Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich